

Panium - Lamba Ta Uku

Wahayin da Lokacin da Aka Kayyade: Kwatankwacin Annabci

Jeff Pippenger

2025-02-28

An maimaita misalin budurwai goma daidai har zuwa kowace harafi a cikin tarihin dubu dari da arba'in da huɗu. Habakkuk sura ta biyu ta bayyana ainihin zuciyyar misalin sa'ad da ta fayyace wahayin da yake magana a karshe.

Zan tsaya a kan matsayina na tsaro, in kuma kafa kaina a kan hasumiya, zan yi tsaro domin in ga abin da zai fada mini, da abin da zan amsa sa'ad da aka tsauta mini. Ubangiji kuwa ya amsa mini, ya ce, Ka rubuta wahayin, ka kuma bayyana shi sarai a kan alluna, domin mai karantawa ya iya gudu da shi. Gama wahayin har yanzu na kayyadadden lokaci ne, amma a karshe zai yi magana, ba kuwa zai yi karya ba: ko da ya jinkirta, ka jira shi; gama lalle zai zo, ba zai jinkirta ba. Ga shi, ransa wanda ya kumbura ba madaidaici ba ne a cikinsa: amma mai adalci zai rayu ta wurin bangaskiyarsa. Habakkuk 2:1–4.

Aya ta ashirin da bakwai ta Daniyel goma sha daya ita ma tana nuna “kayyadadden lokaci.”

Zukatan waɗannan sarakuna biyu kuma za su karkata ga aikata mugunta, za su kuma yi karya a tebur guda; amma hakan ba zai yi nasara ba, gama har yanzu karshen yana ga lokacin da aka kayyade. Daniyel 11:27.

“Wahayin” da Roma ta kafa domin “kayyadadden lokaci” ne, kuma sarakuna biyu waɗanda zuciyyarsu take ga aikata mugunta kuma suke faɗin karya a kan tebur daya suna nuna wata alamar hanya ta annabci wadda take zuwa kafin wahayin ya “yi magana.” Kafin kayyadadden lokacin, sarakuna biyu suna faɗin “karya,” amma sa'ad da wahayin ya yi magana a kayyadadden lokacin, ba ya yin karya. Kayyadadden lokacin shi ne dokar Lahadi a Amurka, kuma taron a teburin yana nuna farkon wani zamani na annabci. “Wahayin” yana cika a cikin tarihi a lokacin dokar Lahadi, amma an riga an kafa shi kafin dokar Lahadi. Wannan a fili yake domin an gaya wa masu aminci su jira wahayin, kuma an gaya musu su shelanta wahayin. Ba za su iya shelanta shi tun kafin cikas wahayin ba, in da ba a riga an kafa wahayin ba.

Irimiya yana wakiltar waɗanda suke “jira” ga wahayin:

Ya Ubangiji, kai ka sani: ka tuna da ni, ka ziyarce ni, ka rama mini a kan masu tsananta mini; kada ka dauke ni a cikin jimirinka: ka sani cewa saboda kai na sha zagi. An sami maganganunka, na kuwa ci su; kuma maganarka ta zama mini farin ciki da murnar zuciyyata: gama ana kirana da sunanka, ya Ubangiji Allah Mai Runduna. Ban zauna cikin taron masu ba'a ba, ban kuma yi murna tare da su ba; na zauna ni kaɗai saboda hannunka: gama ka cika ni da fushi mai tsarki. Me ya sa ciwona yake dawwamamme, raunina kuma marar waraka, wanda ya ki warkewa? Za ka zama mini kamar maƙaryaci ne gabaki daya, kamar ruwaye masu ƙarewa? Saboda haka ga abin da Ubangiji ya ce, In ka komo, to, zan komo da kai kuma, za ka tsaya a gabana: in kuma ka fitar da abin daraja daga abin banza, za ka zama kamar bakina: su

komo gare ka; amma kai kada ka komo gare su. Kuma zan mai da kai ga wannan jama'a kamar katangar tagulla mai karfi: za su yi yaƙi da kai, amma ba za su rinjaye ka ba: gama ina tare da kai domin in cece ka, in kuma kuɓutar da kai, in ji Ubangiji. Kuma zan kuɓutar da kai daga hannun mugaye, zan kuma fanshe ka daga hannun masu firgitarwa. Irmiya 15:15–21.

Dokar Lahadi a Amurka ita ce inda aka sa alamar “tunawa.” A can ne Asabar, wadda ya kamata a riƙa tunawa da ita kullum, ta zama batu na ƙarshe na gwaji. A can ne ake tunawa da karuwar Taya, wadda aka manta da ita. A can ne Allah yake tunawa da zunuban Babila ya kuma ba ta hukunci ninki biyu.

Alamar hanya inda magana take a nan ita ce dokar Lahadi a Amurka, gama a can dabbar ƙasa tana “magana” kamar maciji. A wannan alamar hanya guda kuma jaki a cikin layin annabcin Balaam yana “magana.” Sa’ad da aka haifi Yohanna Mai Baftisma, mahaifinsa, Zakariya, wanda Allah ya hana yin magana, ya “yi magana.”

Sai ya faru, a rana ta takwas suka zo domin yi wa yaron kaciya; suka kuma kira shi Zakariya, bisa ga sunan ubansa. Amma uwarsa ta amsa ta ce, A’a; za a kira shi Yahaya. Suka ce mata, Babu ko ɗaya daga cikin danginku da ake kira da wannan suna. Sai suka yi wa ubansa alamu, domin su ji yadda yake so a kira shi. Sai ya nemi allo na rubutu, ya rubuta, yana cewa, Sunansa Yahaya ne. Sai duka suka yi mamaki. Nan da nan bakinsa ya buɗe, harshensa kuwa ya kuɓuce, sai ya yi magana, yana yabon Allah. Luka 1:59–64.

A dokar Lahadi a Amurka ne raunin mutuwar papacy ya warke, kuma ta zama mulki na takwas da yake daga cikin bakwai, sa’ad da Amurka, wadda shugabanta Donald Trump shi ne shugaba na takwas da yake daga cikin bakwai. A daidai wannan lokaci kuma, dubu ɗari da arba’in da huɗu ana ɗaga su a matsayin tuta. Dubu ɗari da arba’in da huɗu su ne coci ta takwas da take daga cikin bakwai. A dokar Lahadi ana sa alamar lamba takwas, kuma a rana ta takwas ne aka yi wa Yahaya kaciya, Zakariya kuma ya yi magana. Zakariya na nufin Allah ya “tuna.” Dokar Lahadi ita ce jabun Asabar ta gaskiya wadda aka ce a “tuna” da ita. A dokar Lahadi ne ake “tuna” da karuwar Taya. A dokar Lahadi ne Allah yake “tunawa” da zunuban Babila kuma ya ninka mata hukuncinta.

Irmiya yana wakiltar waɗanda suka sha wahala a cikin bakin cikin farko kuma waɗanda suke jiran wahayin da yake jinkiri. Yana wakiltar masu aminci waɗanda suka zama bakin Allah a ƙayyadadden lokaci sa’ad da wahayin ya yi magana, bai kuwa yi ƙarya ba. Wahayin da yake magana a lokacin da aka ƙayyade, kafin sa sarakuna biyu ne suke yi wa juna ƙarya a tebur guda. Wannan lamari yana gabaci dokar Lahadi, sabili da haka yana faruwa ne a cikin tarihin Panium kamar yadda aka bayyana a ayoyi na goma sha uku zuwa goma sha biyar, wanda shi ne kuma wannan lokaci da “yan fashin mutanen” suke kafa “wahayi.”

Kuma a waɗannan lokuta da yawa za su taso gāba da sarkin kudu; haka kuma, ’yan fashin mutanenka za su ɗaukaka kansu domin su tabbatar da wahayi; amma za su fāɗi. Daniyel 11:14.

“Yan fashin” Roma ce, kuma Roma a kwanakin ƙarshe ita ce Katolika. Fafaroma ne yake tabbatar da wahayin, kuma yana yin haka ne a lokacin da yake gab da dokar Lahadi. Yana yin haka ne ta wurin shiga tsakani a yaƙin Panium inda Trump ya yi nasara a kan Putin. Yaƙin ya faru ne a shekara ta 200 BC, waccan shekara ɗaya da Roma arna ta shiga tarihin annabci. Pompey Mai

Girma ya ci Urushalima da yaƙi a shekara ta 63 BC. Wannan al'amari ya faru ne a lokacin yaƙinsa a Gabas, sa'ad da ya shiga tsakani a yaƙin basasa tsakanin 'yan'uwa Hasmonean, Hyrcanus II da Aristobulus II. Pompey ya goyi bayan Hyrcanus II, ya kewaye Urushalima, kuma a ƙarshe ya ƙwace birnin bayan kewaye na watanni uku. Wannan ya nuna ƙarshen 'yancin Yahudiya da farkon ikon Roma a kan yankin, wanda daga baya zai zama lardi a ƙarƙashin mulkin Roma.

Kafin dokar Lahadi, fafaroma yana shiga tsakani cikin tarihin da yake da alaƙa da yaƙin Panium. Sa'ad da ya shiga cikin tarihin annabci, bayyanarsa tana tabbatar da wahayin; wahayin nan da har yanzu zai "yi magana" a "ƙayyadadden lokaci" na dokar Lahadi a Amurka. "Wahayin" da ya jinkirta shi ne annabcin da bai cika ba wanda ya nuna farkon lokacin jinkiri a cikin misalin budurwai goma. Haka kuma ya nuna zuwan mala'ika na biyu daga cikin mala'iku uku na Ru'ya ta Yohanna sura ta goma sha huɗu. Annabcin da bai cika ba ne wanda ya kawo zaman jira, tare da ƙarfafawa a "jira" cika sa, ko da yake ya jinkirta.

A tarihin Millerite, lokacin jinkirin ya ƙare a taron sansani na Exeter daga 12 ga Agusta zuwa 17 ga Agusta, 1844. Wani baƙin ciki da ya biyo bayan annabci da bai cika ba ne ya kawo wannan hali, yana shigar da wani lokaci na jira da aka nufa domin a kammala hali a cikin rukuni biyu na budurwai, sannan bayani ya biyo baya game da annabcin da ya riga ya kasa cika. Bayanin da aka yi a Exeter ya bayyana cikakkun bayanana da suke da alaƙa da wahayin a lokacin da ya cika. Irin waɗannan siffofi za a iya lura da su a Matiyu sura ta goma sha shida, lokacin da Kristi ya kai almajiransa Kaisariya Filibi. Daga wannan lokaci zuwa gaba Kristi ya koyar da almajiran kai tsaye abin da zai faru a kan gicciye.

Daga wannan lokaci Yesu ya fara nuna wa almajiransa cewa lalle ne ya tafi Urushalima, ya sha wahala abubuwa da yawa daga dattawa da manyan firistoci da marubuta, a kashe shi, kuma a tashe shi a rana ta uku. Matiyu 16:21.

Ya kamata a lura cewa ayar da aka ambata yanzu tana tsakanin lokacin da Yesu ya bayyana cewa Ruhu Mai Tsarki ne ya ja-goranci Bitrus a ganewarsa ta Yesu a matsayin Almasihu, Dan Allah mai rai, da kuma lokacin da Kristi ya fara koya musu game da gicciyen da ke tafe, sai Bitrus ya yi gāba da wannan saƙo, Kristi kuwa ya kira Bitrus Shaidan. Saƙon da ake buɗe hatiminsa sa'ad da aka kafa wahayi yana haifar da rukunai biyu na masu sujada, kuma duka biyun Bitrus ne yake wakilta.

Kaisariya Filibbi shi ne Panium, kuma dukkansu suna kaiwa ga ƙayyadadden lokacin gicciye a cikin jerin Kristi, 22 ga Oktoba, 1844 a cikin tarihin Millerite, da dokar Lahadi a yau. Panium, Kaisariya Filibbi, da taron sansani na Exeter alamar hanya ta annabci guda ɗaya ce. A wannan alamar hanya ne aka kafa wahayin ta wurin shigar shugaban Kirista cikin labarin. Kafuwar wahayin tana rigaya ƙayyadadden lokaci, domin Kaisariya Filibbi ta rigayi gicciye, taron sansani na Exeter ya rigayi 22 ga Oktoba, 1844, kuma Panium a shekara ta 200 K.H. ya rigayi Pompey ya ci Urushalima da yaƙi a shekara ta 63 K.H. Wani lokaci kafin dokar Lahadi a Amurka shugaban Kirista, wanda shi ne karuwar Taya, zai shiga a fili cikin tarihin annabci. Sa'ad da ya yi haka, sai a kafa wahayin.

An kafa wahayin a yaƙin wakilci na uku na sura ta goma sha ɗaya. Yaƙin wakilci na farko yana kwatanta yaƙin wakilci na ƙarshe, saboda haka yaƙin wakilci na ƙarshe zai mallaki irin halayen

annabci dīn da na farko yake da su. Sarkin kudu, wanda aka wakilta a cikin sunan Vladimir, ma'ana mai mulkin al'umma, ana share shi ta hanyar kawance tsakanin fafaroma da shugaban kasar Amurka. Fafaroma na karshe zai zama na takwas wanda yake daga cikin bakwai, cikin cika Ru'ya ta Yohanna sura ta goma sha bakwai, kuma shugaban kasa na karshe zai zama na takwas wanda yake daga cikin bakwai, haka kuma tutar mutane dubu dari da arba'in da huɗu.

Dangantakar da ke tsakanin shugaban cocin Katolika da shugaban kasa a farkon lokaci ya kasance “kawance na boye,” kuma kawancen da ke tsakanin shugaban kasa na takwas kuma na karshe da shugaban cocin Katolika shi ma zai kasance “na boye,” gama a wannan zamani an annabta cewa an “manta” da karuwar Taya. Kawancen da ke tsakanin Reagan da Paparoma Yohanna Bulus na II ya kasance a boye, amma a lokaci guda shugaban cocin Katolika ya zama fuskar da aka fi gane ta a duniya. Abin da aka “manta” game da karuwar Taya wadda take yin fasikanci da dukan sarakunan duniya shi ne wata takamaiman siffa ta tsarin papanci, wadda take tattara dukan zunubanta a farkashin rukuni guda na tawaye. Wannan siffa ita ce da'awar cocin Katolika ga “rashin kuskure.” Wannan gaskiya tana da muhimmanci kwara a gani har zan rufe wannan makala yanzu da wani babi daga 'Yar'uwa White. Za mu ci gaba da wadannan layuka a makala ta gaba, amma yayin da kake karanta babin da ke biye daga The Great Controversy, ka tuna cewa kusan dukkan membobin majalisar ministocin Trump Roman Katolika ne, tare da cakuda Pentikostalizim da kuma tasiri na dindindin daga Franklin Graham wanda kwanan nan ya yi kira a yi addu'o'in binair jama'a domin magabcin Almasihu na annabcin Littafi Mai Tsarki.

“Yancin Lamiri Cikin Barazana Every nation that has come upon the stage of action has been permitted to occupy its place on the earth, that the fact might be determined whether it would fulfill the purposes of the Watcher and the Holy One. Prophecy has traced the rise and progress of the world's great empires—Babylon, Medo-Persia, Greece, and Rome. Da kowace daga cikin wadannan, kamar yadda yake tare da al'ummomi masu karamin karfi, tarihi ya maimaita kansa. Kowannensu ya sami lokacin gwajinsa; kowannensu ya gaza, daukakarsa ta shude, ikonsa ya gushe. Yayin da al'ummai suka ki ka'idodin Allah, kuma ta wurin wannan kin suka kawo wa kansu halaka, duk da haka wata manufar Allah mai rinjaye ta kasance tana aiki a sarari cikin dukan zamanai. This lesson is taught in a wonderful symbolic representation given to the prophet Ezekiel during his exile in the land of the Chaldeans. The vision was given at a time when Ezekiel was weighed down with sorrowful memories and troubled by the discouraging prospects of Israel. The land of his fathers was desolate. Jerusalem itself was empty of inhabitants and in ruins. The prophet was a stranger in a land where ambition and cruelty reigned supreme. His soul was distressed as he saw tyranny and wrong triumphant on every side. The powers that ruled the world at that time are represented to him under the symbol of a fierce wind and a great cloud

and a fire infolding itself, and wheels intersecting wheels and moved by living creatures. Above this complex and apparently confused and intricate machinery there appeared in the heavens the likeness of a sapphire throne, and upon the throne was One having the appearance of a man. “And there appeared in the cherubims the form of a man’s hand under their wings.” Ezekiel 10:8. The wheels were so complicated in arrangement that at first sight they appeared to be in confusion; but they moved in perfect harmony. Heavenly beings, sustained and guided by the hand beneath the wings of the cherubim, were impelling those wheels; above them, upon the sapphire throne, was the Eternal One; and round about the throne a rainbow, the emblem of divine mercy. Kamar yadda rikitarwar kamanin da ke kama da kafafun da ke cikin kafafun, karkashin jagorancin hannun da yake karkashin fikafikan kerubobi, ta yi kamar tana cike da ruɗani da rikicewa, haka ma ga idon mutum rikitarwar al’amuran mutane tana bayyana a cike da ruɗani. Amma hannun Allah, kamar yadda aka gani a karkashin fikafikan kerubobin, shi ne yake jagorantar dukan motsi. Tarihin al’ummai yana gaya mana game da cikas annabce-annabce, game da samuwar da fāɗuwar masarautu. Amma a cikin tarihin ɗan Adam—tarihin shirin mulkin ɗan Adam, nauyin al’ummai, sakamakon tasirin mutane—mai kallo, duk idon da yake ba a taɓa rube shi da sharrin ba, na iya gane aikin wakilan Allah Mai Rahama. A cikin annabin wahayi kamar yadda aka bayar wa Ezekiel, Allah ya bayyana abin da yake aiki a bayan motsi na duniya. Yayin da al’ummomi suka yi ta muhawara, shirya, da aiwatar da manufofinsu da burace-buracensu, wakilan wanda yake cike da rahama mara iyaka suna aiki, suna shiru da hakuri suna cika nufinsa.”—*Prophets and Kings*, pp. 535, 536.

“A yanzu Furotestoci suna kallon Romanism da tagomashi fiye da yadda suka yi a shekarun da suka shuɗe. A waɗannan ƙasashe inda Katolika ba shi ne yake kan gaba ba, kuma mabiya papanci suke bin tafarkin sasanci domin su sami tasiri, ana ƙara nuna halin ko-in-kula game da koyaswar da ta raba ikkilisiyoyin gyararru da tsarin mulkin papanci; ana ƙara amincewa da ra’ayin cewa, bayan duk wannan, ba mu da bambanci sosai a kan muhimman batutuwa kamar yadda aka zata, kuma ɗan sassauci kaɗan daga bangarenmu zai kawo mu ga kyakkyawar fahimta da Roma. Akwai lokacin da Furotestoci suka ɗauki ’yancin lamiri da matuƙar muhimmanci, wadda aka saya da tsada ƙwarai. Sun koya wa ’ya’yansu su ƙi papanci ƙwarai, kuma sun ɗauka cewa neman jituwa da Roma zai zama rashin aminci ga Allah. Amma yaya ra’ayoyin da ake furtawa yanzu suka sha bamban ƙwarai!”

“Masu kare papacy suna shelar cewa an yi wa coci mummunar bata suna, kuma duniyar Furotesta tana da karkata ga karɓar wannan magana. Mutane da yawa suna nacewa cewa ba adalci ba ne a hukunta cocin yau bisa ga abubuwan ban ƙyama da rashin hankali da suka nuna mulkinta a cikin ƙarnukan jahilci da duhu. Suna ba da uzuri ga mummunar zaluncinta da cewa

sakamakon dabbancin zamanin ne, kuma suna rokon a yarda cewa tasirin wayewar kai ta zamani ya canja halayenta.”

“Shin waɗannan mutane sun manta da da’awar rashin kuskure da wannan ikon mai girman kai ya gabatar tsawon shekaru ɗari takwas? Maimakon a yi watsi da ita, an tabbatar da wannan da’awa a karni na goma sha tara da tabbatacciyar magana fiye da kowane lokaci a baya. Da yake Roma tana da’awa cewa ‘coci ba ta taɓa yin kuskure ba; haka kuma, bisa ga Nassosi, ba za ta taɓa yin kuskure ba’ (John L. von Mosheim, Institutes of Ecclesiastical History, book 3, century II, part 2, chapter 2, section 9, note 17), ta yaya za ta iya yin watsi da ka’idodin da suka jagoranci tafiyarta a zamanai da suka shude?”

“Ikilisiyar Paparoma ba za ta taɓa yin watsi da iƙirarinta na rashin kuskure ba. Duk abin da ta aikata a cikin tsananta wa waɗanda suka ƙi akidodinta, tana ɗaukarsa daidai ne; kuma, da ba za ta sake maimaita irin waɗannan ayyuka ba, idan aka ba ta dama? Bari a kawar da ƙuntatawar da gwamnatocin duniya suke sanyawa yanzu, a kuma mayar wa Roma da ikonta na ɗa, da sannu za a ga sake farfadowar zaluncinta da tsanantawarta.”

“Wani mashahurin marubuci ya yi magana haka game da matsayin manyan limaman Paparoma dangane da ’yancin lamiri, da kuma hatsarurrukan da musamman suke barazana ga Amurka sakamakon nasarar manufofinta: ‘Akwai mutane da yawa da suke da niyyar jingina kowace irin fargaba game da Roman Katolika a Amurka ga son zuciya ko kuma yarintaka. Irin waɗannan ba sa ganin kome a cikin hali da matsayar Roman Katolika da yake gaba da cibiyoyinmu na ’yanci, ko kuma su ga wani abin ban tsoro a cikin girmanta. Saboda haka, bari mu fara kwatanta wasu daga cikin muhimman ka’idojin gwamnatinmu da waɗanda na Cocin Katolika.’”

“Tsarin Mulkin Kasar Amurka yana ba da tabbacin ’yancin lamiri. Babu abin da ya fi wannan daraja ko kuma ya fi zama ginshiƙi na asali. Paparoma Pius IX, a cikin Wasikarsa ta Encyclical mai kwanan wata 15 ga Agusta, 1854, ya ce: ‘Koyarwar banza da ta kuskure, ko kuma haukan da ake yi wajen kare ’yancin lamiri, kuskure ne mafi guba—annoba ce wadda, fiye da kowace, ya fi dacewa a ji tsoronta a cikin ƙasa.’ Wannan paparoma ɗin kuma, a cikin Wasikarsa ta Encyclical mai kwanan wata 8 ga Disamba, 1864, ya la’anci ‘waɗanda suke tabbatar da ’yancin lamiri da na bautar addini,’ haka kuma ‘duk irin waɗanda suke nacewa cewa ikkilisiya ba za ta iya amfani da ƙarfi ba.’”

“‘Musamman sautin Roma a cikin Kasar Amirka ba ya nufin canjin zuciya. Tana nuna haƙuri ne a inda ba ta da ƙarfi. Bishop O’Connor ya ce: ‘Ana jure wa ’yancin addini ne kawai har sai ya yiwu a aiwatar da akasinsa ba tare da jefa duniyar Katolika cikin haɗari ba.’... Wani lokaci babban bishop na St. Louis ya ce: ‘Ridda da rashin bangaskiya laifuffuka ne; kuma a ƙasashen Kirista, kamar a Italiya da Sifaniya, alal misali, inda dukan mutane Katolika ne, kuma inda addinin Katolika yake muhimmin ɓangare na dokar ƙasar, ana hukunta su kamar yadda ake hukunta sauran laifuffuka.’...”

“Kowane kardinal, babban liman, da liman a cikin Cocin Katolika yana yin rantsuwar biyayya ga paparoma, wadda take ɗauke da waɗannan kalmomi: ‘Yan bidi’a, masu rarrabuwar kai, da masu tawaye ga ubangijinmu da aka faɗa a baya (paparoma), ko kuma magadansa da aka

ambata a sama, zan tsananta musu da dukan karfina, in kuma yi musu adawa.”—Josiah Strong, *Our Country*, babi na 5, sakin layi na 2–4.

“Gaskiya ne cewa akwai Kiristoci na gaske a cikin tarayyar Roman Katolika. Dubban mutane a cikin wannan coci suna bauta wa Allah gwargwadon mafi kyakkyawan hasken da suke da shi. Ba a ba su damar samun kalmarsa ba, sabili da haka ba sa gane gaskiya. Ba su taɓa ganin bambanci tsakanin bautar zuciya mai rai da maimaita siffofi da al’adu kawai ba. Allah yana duban waɗannan rayuka da tausayi mai taushi, kasancewar an koyar da su cikin bangaskiyar da take yaudara kuma marar gamsarwa. Zai sa hasken haske ya kutsa cikin duhun mai yawa da ya kewaye su. Zai bayyana musu gaskiya kamar yadda take a cikin Yesu, kuma da yawa har yanzu za su dauki matsayinsu tare da mutanensa.”

“Amma Romanism a matsayin tsari ba ta fi kasancewa cikin jituwa da bisharar Almasihu a yanzu fiye da yadda ta taɓa kasancewa a kowane lokaci na baya a tarihinta ba. Ikkli siyoyin Furotesta suna cikin babban duhu, in ba haka ba da sun gane alamomin zamani. Cocin Roma tana da nisa a shirye-shiryenta da hanyoyin aikinta. Tana amfani da kowace dabara don faɗaɗa tasirinta da kara karfinta domin shiri ga rikici mai tsanani kuma tabbatacce na sake kwato ikon mallakar duniya, na sake kafa tsanantawa, da kuma rushe dukan abin da Furotestantism ya aikata. Katolika na samun kasa ta kowane bangare. Dubi yawan ikklisiyoyinta da dakunan ibadarta da ke karuwa a kasashen Furotesta. Dubi shaharar kwalejojo jinta da makarantun horaswarta a Amirka, waɗanda Furotesta suke daukar nauyinsu sosai. Dubi bunkasar ritualism a Ingila da yawan sauyawa zuwa sahun Katolika. Waɗannan abubuwa ya kamata su tayar da damuwar dukan waɗanda suke daraja tsarkakan ka’idodin bishara.”

“Yan Protestant sun yi katsalandan da kuma ba popery goyon baya; sun yi sulhu da rangwame waɗanda ko papists da kansu suke mamakin gani kuma suka kasa fahimta. Mutane suna rufe idanunsu ga ainihin halin Romanism da kuma haɗarurrukan da ya kamata a ji tsoro daga rinjayenta. Mutane suna bukatar a tashe su domin su yi tsayayya da ci gaban wannan makiyi mafi haɗari ga ’yancin farar hula da na addini.

“Mutane da yawa daga cikin Furotesta suna dauka cewa addinin Katolika ba shi da jan hankali kuma ibadarsa wata marar da’ana ce mai gajiyarwa ta bukukuwa da al’adu. A nan sun yi kuskure. Ko da yake Romanism ya ginu ne a kan rufi, ba kage ba ne marar wayewa kuma marar kwarewa. Hidimar addini ta Cocin Roma ibada ce ta al’ada mafi matuƙar ban sha’awa. Kyakkyawan baje-kolenta da tsarkakakkun al’adunta masu cike da daukaka suna daukar hankalin azancin jama’a kuma suna kashe muryar hankali da ta lamiri. Ido yana sha’awa. Majami’u masu girma, jerin gwanon da ke cike da daukaka, bagadai na zinariya, wuraren tsafi masu ado da duwatsu masu daraja, zane-zane na zaɓaɓɓu, da sassaka masu matuƙar kayatarwa suna jan hankalin faunar kyau. Kunne ma yana kamuwa da wannan sha’awa. Kiɗan ba shi da tamka. Cikakkun sautukan katon garaya mai zurfin amo, suna gaurayuwa da waƙar muryoyi masu yawa yayin da sautin yake karuwa yana ratsawa ta cikin manyan kwarurrukan rufi da hanyoyin shiga masu ginshikai na manyan katedarolinta, ba za su kasa cika tunani da tsoro mai tsarki da girmamawa ba.”

“Wannan daukaka ta waje, kasaita, da bukukuwan al’ada, waɗanda kawai suke yi wa marmarin rai mai ciwon zunubi ba’a, shaida ce ta ruɓewar ciki. Addinin Almasihu ba ya bukatar irin

wadannan abubuwan jan hankali domin a yabe shi. A cikin hasken da ke haskawa daga gicciye, Kiristanci na gaskiya yana bayyana da tsarki da kyau kwarai har babu wata kawa ta waje da za ta iya kara wa ainihin darajarsa. Kyawun tsarki ne, ruhu mai tawali'u da nutsuwa, wanda yake da daraja a gaban Allah.”

“Kyalkyali na salo ba lalle ba ne ya zama alamar tsattsarka, daukakar tunani. Madaukakan fahimta game da fasaha, da kuma laushin gyaran dandano, sukan kasance sau da yawa a cikin zukata masu son abin duniya da na sha'awa ta jiki. Sau da yawa Shaidan yana amfani da su domin ya sa mutane su manta da abubuwan da rai yake bukata, su daina sa ido ga rayuwa mai zuwa, marar mutuwa, su juya baya ga Mai taimakonsu marar iyaka, kuma su rayu domin wannan duniya kadai.”

“Addinin da ya takaitu ga abubuwan bayyane na waje yana da jan hankali ga zuciyar da ba a sake sabunta ta ba. Alfarma da bukukuwan ibadar Katolika suna da wani iko na rudi da sihiri mai jan hankali, wanda ta wurinsa mutane da yawa suke ruduwa; har su fara kallon Cocin Roma a matsayin kofar sama kanta. Ba kowa ba ne zai tsira daga tasirinta sai wadanda suka dasa kafafunsu da karfi a kan tushen gaskiya, kuma aka sake sabunta zukatansu ta wurin Ruhun Allah. Dubban wadanda ba su da sanin Almasihu na zahiri ta wurin kwarewar rayuwa za a kai su ga karbar siffon ibada irin ta tsoron Allah ba tare da ikonta ba. Irin wannan addini shi ne daidai abin da taron jama'a suke so.”

“Ifirarin ikkilisiya na cewa tana da ikon yafiya yana kai dan Roman Katolika ga jin yana da 'yancin yin zunubi; kuma ka'idar furci, wadda in ba a yi ta ba ba a ba da gafararta, ita ma tana da hali na ba da lasisin mugunta. Duk wanda ya durkusa a gaban mutum fadadde, ya kuma bude a cikin furci boyayyun tunani da zayyanin zuciyarsa, yana kaskantar da mutuntakarsa ne kuma yana tozarta kowane kyakkyawan motsin ransa. Sa'ad da yake bayyana zunuban rayuwarsa ga firist,—wani kuskuren mutum mai zunubi, kuma sau da yawa gurbatacce da giya da lalata,—ma'auninsa na hali yana raguwa, kuma sakamakon haka yana kazantuwa. Tunaninsa game da Allah yana kaskantuwa har ya zama kamannin dan adam fadadde, domin firist yana tsayawa a matsayin wakilin Allah. Wannan furci mai wulanci daga mutum zuwa mutum shi ne mabubugar boye da mugunta da yawa da suka gurbata duniya kuma suke shirya ta domin hallaka ta karshe suka gangaro daga gare ta. Duk da haka, ga wanda yake son son zuciya, ya fi masa dadi ya yi furci ga dan adam mai mutuwa kamar shi, fiye da ya bude ransa ga Allah. Ga dabi'ar dan adam, ya fi saukin karbuwa a yi tuba ta horo fiye da a yashe zunubi; ya fi sauki a azabtar da jiki da tsumma da kaikayi da sarkoƙi masu radda fiye da a gicciye sha'awoyin jiki. Nauyin kangin da zuciyar jiki take yarda ta dauka yana da nauyi kwarai, maimakon ta sunkuya ga kangin Almasihu.”

“Akwai kamanceceniya mai ban mamaki tsakanin Cocin Roma da Cocin Yahudawa a lokacin zuwan Almasihu na fari. Yayin da Yahudawa suke a boye suna take kowace ka'ida ta dokar Allah, a fili kuwa suna tsananta kwarai wajen kiyaye umarnanta, suna dora mata nauyin kafabawa da al'adun da suka sa biyayya ta zama mai zafi da nauyi. Kamar yadda Yahudawa suka yi ifirarin girmama doka, haka ma Romanistoci suke da'awar girmama gicciye. Suna daukaka alamar wahalolin Almasihu, alhali kuwa a cikin rayuwarsu suna musun Shi wanda take wakilta.”

‘Mabiya Paparoma suna sa giciyoyi a kan majami’unsu, a kan bagadensu, da kuma a kan tufafinsu. A ko’ina ana ganin alamar gicciye. A ko’ina ana girmama shi a fili, ana kuma daukaka shi. Amma koyarwar Almasihu an binne ta a farkashin tarin al’adun banza, fassarori na karya, da tsauraran dora nauyaya. Kalmomin Mai-Ceto game da Yahudawa masu tsattsauran ra’ayi suna aiki, da karfi fiye da haka ma, a kan shugabannin Cocin Roman Katolika: “Suna daure kaya masu nauyi da wahalar dauka, su aza su a kan kafadun mutane; amma su kansu ba za su matsar da su da ko daya daga cikin yatsunsu ba.” Matiyu 23:4. Ana tsare rayuka masu lamiri cikin firgici marar yankewa, suna jin tsoron fushin Allah da aka bata wa rai, alhali kuwa da yawa daga cikin manyan jami’an cocin suna rayuwa cikin jin dadi da nishadin sha’awowi na jiki.’

“Bautar gumaka da kayan tsarkaka, kiran sunayen tsarkaka, da daukaka shugaban cocin Roma, dabaru ne na Shaidan domin ya janye tunanin mutane daga Allah da kuma daga Dansa. Domin ya kai ga hallakarsu, yana kokarin karkatar da hankalinsu daga Gare Shi wanda ta wurinsa kadai za su iya samun ceto. Zai karkatar da su zuwa ga kowane abu da za a iya maye gurbinsa da Wanda ya ce: ‘Ku zo wurina, dukanku masu wahala da masu dauke da kaya masu nauyi, ni kuwa zan ba ku hutawa.’ Matiyu 11:28.”

“Yana daga cikin kokarin Shaidan na dindindin ya karkatar da ainihin halin Allah, da yanayin zunubi, da kuma ainihin batutuwan da suke cikin hatsarin wannan babban rikici. Karyayyen hikimarsa tana rage daurewar da dokar Allah take da ita, tana kuma ba mutane izinin yin zunubi. A lokaci guda kuma yana sa su rungumi karya game da Allah, har su dauke Shi da tsoro da kiyayya maimakon fauna. Muguntar da take a cikin halinsa ita ce ake jingina wa Mahalicci; ana kuma bayyana ta a cikin tsarin addinai, ana kuma furta ta cikin hanyoyin bauta. Ta haka ne ake makantar da zukatan mutane, kuma Shaidan yana mallake su su zama kayan aikinsa wajen yaki da Allah. Ta wurin gurbatattun fahimta game da siffofin Allahntaka, al’umman arna aka kai su ga gaskata cewa hadayun mutane wajibi ne domin samun yardar Allahntaka; kuma an aikata munanan ta’asa masu ban tsoro farkashin ire-iren siffofin bautar gumaka.”

“Ikkilisiyar Roman Katolika, tana hada siffofin arna da Kiristanci, kuma, kamar arna, tana karkatar da sifar Allah, ta koma ga ayyuka marasa tausayi kuma abin kyama ba kasa da su ba. A kwanakin mulkin da Roma ta fi karfi, akwai kayan azabtarwa domin tilasta yarda da koyarwarta. Akwai gungumen konewa domin wadanda ba za su amince da da’awarta ba. Akwai kisan kiyashi a ma’auni da ba za a taɓa saninsa ba sai an bayyana shi a cikin hukunci. Manyan jami’an ikkilisiya sun yi nazari, a farkashin Shaidan ubangidansu, don kirƙirar hanyoyin da za su jawo azaba mafi girma da za ta yiwu ba tare da kawo karshen ran wanda ake azabtarwa ba. A lokuta da yawa an maimaita wannan mugun tsari har zuwa iyakar da dan adam zai iya jurewa, har sai halitta ta daina gwagwarmaya, mai shan wahalar kuma ya tarbi mutuwa a matsayin sassaukar ’yanci mai dadi.”

“Haka ne makomar masu hamayya da Roma. Ga mabiyanta kuwa tana da horon bulala, da yunwa mai tsanani, da tsanantawar jiki ta kowane irin salo da za a iya tunaninsa, masu sa zuciya ta yi amai. Domin su sami tagomashin Sama, masu tuba sun karya dokokin Allah ta wurin karya dokokin halitta. An koya musu su raba dangantaka da ya kafa domin ya albarkaci,

ya kuma faranta wa zaman mutum a duniya rai. Makabarta na dāuke da miliyoyin waɗanda suka zama haɗaya, waɗanda suka shafe rayuwarsu a cikin koƙari marasa amfani na murƙushe ƙaunarsu ta halitta, na danne kowace tunani da kowace ji ta tausayi ga 'yan'uwansu halittu, kamar abin kyama ne ga Allah.”

“Idan muna son mu fahimci ƙaƙƙarfan muguntar Shaidan, wadda ta bayyana tsawon daruruwan shekaru, ba a tsakanin waɗanda ba su taɓa jin labarin Allah ba, amma a tsakiyar zuciya da kuma cikin dukan faɗin Kiristendam, abin da ya rage mana shi ne mu dubi tarihin Romanism. Ta wurin wannan babbar tsarin rufi yariman mugunta yana cim ma manufarsa ta jawo rashin girmamawa ga Allah da kuma jefa mutum cikin baƙin ciki. Kuma yayin da muke ganin yadda yake samun nasarar ɓoye kamanninsa da kuma aiwatar da aikinsa ta hannun shugabannin ikilisiya, za mu fi fahimtar dalilin da ya sa yake da tsananin ƙiyayya ga Littafi Mai Tsarki. Idan an karanta wannan Littafi, za a bayyana jinkai da ƙaunar Allah; za a ga cewa ba ya dōra wa mutane ko ɗaya daga cikin waɗannan nauyaya masu nauyi. Duk abin da yake nema shi ne karyayyen zuciya mai tuba, ruhu mai tawali’u da biyayya.”

“Kristi bai ba da wani misali a cikin rayuwarsa ga maza da mata su kulle kansu a gidajen sufi domin su zama shirye domin sama ba. Bai taɓa koyar da cewa dole ne a danne ƙauna da tausayi ba. Zuciyar Mai Ceto ta cika ta malala da ƙauna. Yayin da mutum yake ƙara kusantar kamalar dābi’a, haka hankulansa suke ƙara kaifafa, fahimtarsa game da zunubi tana ƙara zurfi, kuma tausayinsa ga masu shan wahala yana ƙara ƙarfi. Fafaroma yana iƙirarin cewa shi ne wakilin Kristi; amma ta yaya halinsa zai iya jurewa kwatanci da na Mai Cetonmu? Shin an taɓa sanin Kristi yana miƙa mutane ga kurkuku ko azabtarwa domin ba su ba shi girma a matsayin Sarkin sama ba? Shin an taɓa jin muryarsa tana yanke wa waɗanda ba su karɓe shi ba hukuncin kisa? Sa’ad da mutanen wani ƙauyen Samariyawa suka ƙyale shi da raini, manzo Yohanna ya cika da fushi, ya kuma yi tambaya cewa: ‘Ya Ubangiji, kana so mu umarci wuta ta sauko daga sama, ta cinye su, kamar yadda Iliya ya yi?’ Yesu ya dubi almajirinsa da tausayi, ya tsawata wa ruhinsa mai tsanani, yana cewa: ‘Gama Dan mutum bai zo domin ya hallaka rayukan mutane ba, sai dai domin ya cece su.’ Luka 9:54, 56. Yaya ruhin wanda ake cewa shi ne wakilinsa ya bambanta ƙwarai da ruhin da Kristi ya nuna.”

“Cocin Roma yanzu tana gabatar da kyakkyawan fuska ga duniya, tana lullube tarihin ta na munanan zalunci masu ban tsoro da uzuri. Ta sa wa kanta tufafin kama da na Almasihu; amma ba ta canja ba. Kowace ƙa’ida ta papanci da ta kasance a zamanai na dā tana nan a yau. Har yanzu ana riƙe da koyaswar da aka ƙirƙira a mafi duhun zamanai. Kada kowa ya rufi kansa. Papancin da Furotesta yanzu suke daurin girmamawa gare shi shi ne wannan dīn da ya mulki duniya a kwanakin Gyaran Addini, sa’ad da mutanen Allah suka miƙe tsaye, cikin haɗarin rayukansu, domin su fallasa muguntarta. Tana da irin wannan girman kai da taƙama mai izza da ta mamaye sarakuna da hakimai, ta kuma yi iƙirarin gata da hurumin Allah. Ruhinta bai rage muni da danniya ba a yanzu fiye da lokacin da ta murƙushe ’yancin dān Adam ta kuma kashe tsarkakan Maɗaukaki.”

“Mulkin Paparoma dai daidai yake da abin da annabci ya faɗa cewa zai kasance, ridda ta kwanakin ƙarshe. 2 Tassalunikawa 2:3, 4. Wani ɓangare na manufofinta ne ta dāuki irin halin da zai fi dacewa da cim ma manufarta; amma a ƙarƙashin sauyawar kamanninta kamar

hawainiya, tana boye dafin maciji marar sauyawa. ‘Bai kamata a kiyaye aminci ga ’yan bidi’a ba, ko kuma ga mutanen da ake zargi da bidi’a’ (Lenfant, juzu’i na 1, shafi na 516), in ji ta. Shin wannan iko, wanda tarihin aikinsa na shekara dubu ya kasance a rubuce cikin jinin tsarkaka, za a yanzu yarda da shi a matsayin wani bangare na ikkilisiyar Almasihu?”

“Ba ba tare da dalili ba ne aka gabatar da iƙirarin a ƙasashen Furotesta cewa Katolika ta bambanta da Furotesta ba sosai kamar yadda take a zamanan da suka gabata. An sami canji; amma canjin ba ya cikin papanci. Hakika Katolika tana kama da babban ɓangare na Furotestan da yake akwai yanzu, domin Furotesta ta lalace ƙwarai tun daga zamanin Masu Gyara.”

“Yayin da ikkilisiyoyin Furotesta suke neman yardar duniya, ƙaunar ƙarya ta makantar da idanunsu. Ba sa ganin sai dai cewa daidai ne a gaskata alheri game da kowane irin mugunta, kuma a matsayin sakamakon da ba makawa, a ƙarshe za su gaskata mugunta game da kowane irin alheri. Maimakon su tsaya su ƙāre bangaskiyar da aka ba tsarkaka sau ɗaya tak, yanzu kuwa, kamar dai, suna ba Roma haƙuri saboda ra’ayinsu marar ƙauna game da ita, suna roƙon gafara saboda ƙuncin ra’ayinsu.”

“Babban rukuni, har ma daga cikin waɗanda ba sa kallon Romanism da wata tagomashi, ba sa hangen babban haɗari daga iƙonta da tasirinta. Mutane da yawa suna jaddada cewa duhuwar hankali da ɗabi’a da ta mamaye Zamanai na Tsakiya ta ba da goyon baya ga yaɗuwar akidodinta, camfe-camfenta, da zaluncinta, kuma cewa mafi girman wayewar zamani na yau, yaɗuwar ilimi a ko’ina, da ƙaruwa cikin sassauci a al’amuran addini suna hana sake dawowar rashin haƙuri da mulkin danniya. Har ma ana yi wa tunanin cewa irin wannan yanayi zai kasance a wannan zamani mai haske ba’a. Gaskiya ne cewa babban haske—na hankali, na ɗabi’a, da na addini—yana haskakawa bisa wannan tsara. A cikin buɗaɗɗun shafukan Kalmar Allah Mai Tsarki, an zuba haske daga sama a kan duniya. Amma ya kamata a tuna cewa gwargwadon girman hasken da aka bayar, haka duhun waɗanda suke karkatar da shi kuma suke ƙin karɓarsa yake ƙaruwa.”

“Karatu na Littafi Mai Tsarki cikin addu’a zai nuna wa Furotesta ainihin halin papanci, ya sa su ƙi shi kuma su guje shi; amma da yawa suna da hikima a idanunsu har ba sa jin buƙatar su nemi Allah da tawali’u domin a bishe su zuwa ga gaskiya. Ko da yake suna taƙama da haskensu, jahilai ne game da Nassosi da kuma ikon Allah. Dole ne su sami wata hanya ta kwantar da lamirinsu, kuma suna neman abin da ya fi ƙarancin ruhaniya, ya fi kuma wulakantarwa ga kai. Abin da suke so shi ne wata hanya ta mantawa da Allah wadda za ta kasance kamar hanya ta tuna Shi. Papanci ya dace ƙwarai da biyan buƙatun dukan waɗannan. An shirya shi domin rukuni biyu na mutane, waɗanda kusan suka haɗa da dukan duniya—waɗanda za su sami ceto ta wurin cancantarsu, da waɗanda za su sami ceto suna cikin zunubansu. A nan ne asirin ikonsa yake.”

“An nuna cewa wata rana ta babban duhun tunani tana da amfani ga nasarar papanci. Har yanzu za a nuna cewa wata rana ta babban hasken tunani ma tana da amfani daidai ga nasararsa. A zamanin da, sa’ad da mutane suke babu maganar Allah kuma babu sanin gaskiya, an rufe idanunsu, dubban mutane kuma aka kama su cikin tarko, ba tare da sun ga tarun da aka shimfiɗa domin ƙafafunsu ba. A wannan ƙarni kuwa, akwai mutane da yawa waɗanda idanunsu suke ruɗuwa da hasken ƙyalli na hasashe-hasashen ɗan adam, ‘kimiyyar da ake kira

haka a karya;’ ba sa gane tarun, sai su shiga cikinsa da irin sauƙin da makaho mai ɗaure ido zai yi. Allah ya nufa a riƙe ikon tunanin ɗan adam a matsayin baiwa daga Mahaliccinsa, kuma a yi amfani da shi wajen hidimar gaskiya da adalci; amma sa’ad da ake rainon girmam kai da buri, kuma mutane suke ɗaukaka ra’ayoyinsu fiye da maganar Allah, to hankali zai iya aikata mummunan lahani fiye da jahilci. Saboda haka, karyaar kimiyya ta wannan zamani, wadda take rusa bangaskiya ga Littafi Mai Tsarki, za ta kasance da irin nasarar daidai wajen shirya hanya domin karɓar papanci, tare da siffofinsa masu jan hankali, kamar yadda hana ilimi ya yi wajen buɗe hanya domin ɗaukakarsa a Zamanan Duhu.”

“A cikin motsin da ake yi yanzu a Kasar Amurka domin tabbatar wa cibiyoyi da al’adun ikilisiya goyon bayan jiha, Furotestoci suna bin sawun mabiyar Paparoma. A’a, fiye da haka, suna buɗe wa tsarin papacy kofa domin ya sãke samu a Amurka ta Furotesta rinjayar sarauta wadda ya rasa a Tsohuwar Duniya. Kuma abin da ya fi ba wannan motsi muhimmanci shi ne gaskiyar cewa babban abin da ake nufi da shi shi ne tilasta kiyaye Lahadi—al’adar da ta samo asali daga Roma, wadda kuma take iƙirarin ta a matsayin alamar ikonta. Ruhun papacy ne—ruhun daidaituwa da al’adun duniya, girmama al’adun mutane fiye da umarnan Allah—wanda yake ratsawa cikin ikilisiyoyin Furotesta yana kuma jagorantar su su aikata irin wannan aikin ɗaukaka Lahadi wanda papacy ya riga ya aikata a gabansu.”

“In mai karatu yana so ya fahimci kayan aikin da za a yi amfani da su a cikin gwagwarmayar da ke gabatowa nan ba da daɗewa ba, abin da ya kamata ya yi shi ne ya bi diddigin tarihin hanyoyin da Roma ta yi amfani da su domin wannan manufa a zamanai da suka shuɗe. In yana so ya san yadda mabiya Katolika da Furotesta, a haɗe, za su mu’amalanci waɗanda suka ƙi koyarwarsu, to, bari ya ga ruhun da Roma ta bayyana game da Asabaci da masu ƙare shi.

“Dokokin sarauta, majalisun gaba ɗaya, da ƙa’idojin ikilisiya da ikon mulki na duniya ya tabbatar, su ne matakan da wannan bikin arna ya bi har ya kai ga matsayin ɗaukaka a cikin duniyar Kirista. Mataki na farko na jama’a da ya tilasta kiyaye Lahadi shi ne dokar da Constantine ya kafa. (A.D. 321) Wannan umarni ya buƙaci mazaunan birane su huta a “ranar rana mai daraja,” amma ya ba mutanen karkara izinin ci gaba da ayyukansu na noma. Ko da yake a zahiri doka ce ta arna, sarki ya aiwatar da ita bayan karɓarsa ta Kiristanci a zahiri kawai.”

“Da yake umurnin sarauta bai zama isasshen madadin ikon Allah ba, sai Eusebius, wani bishop da yake neman tagomashin sarakuna, kuma wanda ya kasance aboki na musamman kuma mai yawan yabon Constantine, ya gabatar da da’awar cewa Almasihu ya mayar da Asabaci zuwa Lahadi. Ba a kawo ko shaida guda daga Nassosi ba domin tabbatar da wannan sabuwar koyarwa. Eusebius da kansa, ba da gangan ba, ya amince da karyaarta, kuma ya nuna ga ainihin waɗanda suka kawo canjin. ‘Dukan abubuwa,’ in ji shi, ‘duk abin da ya zama wajibi a yi a ranar Asabaci, waɗannan ne muka mayar zuwa Ranar Ubangiji.’—Robert Cox, Sabbath Laws and Sabbath Duties, shafi na 538. Amma hujjar Lahadi, ko da yake ba ta da wani tushe, ta yi amfani wajen ƙara wa mutane ƙarfin guiwa su take Asabacin Ubangiji a ƙarƙashin ƙafafunsu. Dukan waɗanda suke marmarin a ba su girma daga duniya sun karɓi shahararren biki.”

“Yayin da papanci ya samu kafuwa ƙwarai, aka ci gaba da aikin ɗaukaka Lahadi. Na ɗan wani lokaci mutane suna yin aikin noma sa’ad da ba sa halartar coci, kuma har yanzu ana ɗaukar

rana ta bakwai a matsayin Asabar. Amma a hankali a hankali aka aiwatar da wani sauyi. An hana waɗanda ke riƙe da muƙamin tsarki su yanke hukunci a kan kowace gardama ta farar hula a ranar Lahadi. Ba da daɗewa ba bayan haka, aka umarci dukan mutane, ko da wane matsayi suke, su guji aikin yau da kullum, tare da tarar kuɗi ga 'yantattu, da kuma bulala ga bayi. Daga baya aka zartar cewa attajirai za a hukunta su da rasa rabin dukiyoyinsu; kuma daga ƙarshe, idan har suka ci gaba da taurin kai, a mayar da su bayi. Kananan azuzuwan jama'a kuwa za su sha wahalar korar dindindin.”

“An kuma kira mu'ujizai zuwa aiki. Daga cikin sauran abubuwan al'ajabi da aka ruwaito akwai cewa, wani manomi da yake shirin noma gonarsa a ranar Lahadi, sa'ad da yake goge garma da wani ƙarfe, sai ƙarfen ya manne ƙam a hannunsa, har na tsawon shekara biyu yana yawo da shi tare da shi, 'cikin azaba da kunya mai girma ƙwarai gare shi.'—Francis West, *Historical and Practical Discourse on the Lord's Day*, shafi na 174.

“Daga baya papā ya bayar da umarni cewa limamin Ikklesiya ya tsawata wa masu karya dokar Lahadi, ya kuma gargade su su je coci su yi addu'o'insu, kada su jawo wa kansu da ma maƙwabtansu wata babbar masifa. Wata majalisar cocin ta gabatar da hujjar nan wadda tun daga lokacin aka yawaita amfani da ita, har ma da Furotesta, cewa domin an kashe wasu mutane da walƙiya sa'ad da suke aiki a ranar Lahadi, dole ne ita ce Asabar. 'A bayyane yake,' in ji shugabannin cocin, 'irin girman fushin Allah da ya sauko a kansu saboda ƙin kula da wannan rana.' Sa'an nan aka yi kira ga firistoci da masu hidima, sarakuna da hakimai, da dukan amintattun mutane, cewa su 'yi iyakar ƙoƙarinsu da kulawarsu domin a maido wa ranar darajarta, kuma, saboda mutuncin Kiristanci, a kiyaye ta da ibada fiye da yadda aka yi a dā.'—Thomas Morer, *Discourse in Six Dialogues on the Name, Notion, and Observation of the Lord's Day*, shafi na 271.”

Da yake dokokin majalisu suka nuna cewa ba su wadatar ba, sai aka roki hukumomin duniya su fitar da umarni wanda zai razanar da zukatan mutane, ya kuma tilasta musu su guji yin aiki a ranar Lahadi. A cikin wani babban taron cocin da aka yi a Roma, an sake tabbatar da dukan shawarwarin da suka gabata da ƙarfi da tsanani mafi girma. Haka kuma, an shigar da su cikin dokar cocin, kuma hukumomin farar hula suka aiwatar da su a kusan dukan ƙasashen Kiristendam. (Dubi Heylyn, *History of the Sabbath*, pt. 2, ch. 5, sec. 7.)

“Duk da haka, rashin hurumin Nassi domin kiyaye Lahadi ya jawo abin kunya ba kaɗan ba. Mutane suka yi tambaya game da haƙƙin malamansu na ajiye bayyananniyar furucin Jehovah, cewa, 'Rana ta bakwai ita ce Asabarin Ubangiji Allahnka,' domin girmama ranar rana. Don cike gihin shaidar Littafi Mai Tsarki, sai ya zama dole a nemi wasu dabaru dabam. Wani mai ƙwazo wajen goyon bayan Lahadi, wanda a kusan ƙarshen ƙarni na goma sha biyu ya ziyarci ikilisiyoyin Ingila, shaidu masu aminci ga gaskiya suka yi masa tsayayya; kuma saboda ƙoƙarinsa ya zama marar amfani ƙwarai, sai ya bar ƙasar na ɗan lokaci yana ta neman wata hanya da zai tilasta koyarwarsa. Da ya komo, an cike wannan gibi, kuma a ayyukansa na gaba ya gamu da nasara mafi girma. Ya zo tare da wata takarda nadi wadda ake cewa daga wurin Allah da kansa ta fito, wadda ta ƙunshi umarnin da ake bukata domin kiyaye Lahadi, tare da munanan barazana don tsoratar da marasa biyayya. Wannan takarda mai daraja—asalin jabun karya ce kamar yadda tsarin da take goyon baya yake—aka ce ta sauko daga sama kuma an

same ta a Urushalima, a kan bagaden St. Simeon, a Golgotha. Amma, a gaskiya, fadar shugaban pontiff da ke Roma ce tushen da ta fito. Yaudara da kirkirarrun takardu domin ciyar da iko da wadatar ikilisiya gaba, a dukan zamanai, tsarin mulkin paparoma ya dauke su a matsayin halastattu.”

“Nadin ya hana yin aiki daga awa ta tara, karfe uku na yammacin Asabar, har fitowar rana a ranar Litinin; kuma an bayyana cewa an tabbatar da ikonsa ta wurin mu’ujizai da yawa. An ba da rahoto cewa mutanen da suka yi aiki fiye da lokacin da aka kayyade an bugi su da shanyewar jiki. Wani mai nika da ya yi kokarin nika hatsinsa, ya ga maimakon gari, rafin jini ya fito, kuma kafar injin nikan ta tsaya cak, duk da karfin kwararar ruwa. Wata mace da ta sa kullu a cikin tanda ta tarar da shi danye sa’ad da aka fitar da shi, ko da yake tandar tana da zafi sosai. Wata kuma da ta shirya kullu don yin burodi a awa ta tara, amma ta yanke shawarar ajiye shi sai ranar Litinin, ta tarar washegari cewa an mai da shi biredi kuma an gasa shi ta ikon Allah. Wani mutum da ya gasa burodi bayan awa ta tara a ranar Asabar ya tarar, sa’ad da ya karya shi da safe na gaba, cewa jini ya bullo daga cikinsa. Ta irin wadannan kagaggun labarai marasa ma’ana da cike da camfi ne masu goyon bayan Lahadi suka yi kokarin kafa tsarkinta. (Dubi Roger de Hoveden, *Annals*, juzu’i na 2, shaf. 526–530.)”

“A Scotland, kamar yadda yake a Ingila, an tabbatar da karin girmamawa ga Lahadi ta wurin hada mata wani bangare na tsohon Asabar. Amma lokacin da ake bukata a tsare shi da tsarki ya bambanta. Wani umarni daga sarkin Scotland ya bayyana cewa, ‘Asabar daga karfe goma sha biyu na rana ya kamata a dauke ta mai tsarki ne,’ kuma cewa babu wani mutum da zai shiga harkokin duniya daga wannan lokaci har zuwa safiyar Litinin.—Morer, shafuffuka 290, 291.

“Amma duk da dukan kokarin da aka yi na kafa tsarkin Lahadi, su kansu papistoci sun fito fili suka furta ikon allahntaka na Assabaci da kuma asalin dan adam na wannan tsari da aka maye gurbinsa da shi. A karni na sha shida, wani majalisar papal ta bayyana a sarari cewa: ‘Bari dukan Kiristoci su tuna cewa Allah ne ya tsarkake rana ta bakwai, kuma an karbe ta an kuma kiyaye ta, ba kawai ta wurin Yahudawa ba, amma har da dukan sauran wadanda suke da’awar bauta wa Allah; ko da yake mu Kiristoci mun canja Assabacinsu zuwa Ranar Ubangiji.’—*Ibid.*, shafuffuka 281, 282. Wadanda suke yin kutse cikin dokar Allah ba su kasance jahilai game da ainihin halin abin da suke yi ba. Da gangan suke daga kansu sama da Allah.”

“An ba da wani misali mai karfi na manufar Roma game da wadanda ba su yarda da ita ba a cikin dogon kuma zubar da jini na tsananta wa Waldenses, wadanda wasu daga cikinsu masu kiyaye Asabar ne. Wasu kuma sun sha wahala ta irin wannan hanya saboda amincinsu ga umarni na hudu. Tarihin ikkilisiyoyin Habasha da Abyssinia yana da muhimmanci kwarai musamman. A tsakiyar duhun Zamani Masu Duhu, an daina ganin Kiristocin Afirka ta Tsakiya kuma duniya ta manta da su, kuma tsawon karni da dama sun more ’yanci wajen aiwatar da bangaskiyarsu. Amma daga bisani Roma ta sami labarin kasancewarsu, kuma ba da dadewa ba aka rudi sarkin Abyssinia ya amince da shugaban Kirista a matsayin wakilin Almasihu. Sauran rangwame kuma suka biyo baya.

“An ba da wani umarni da ya hana kiyaye Asabar, tare da mafi tsananin hukunci. (Duba Michael Geddes, *Church History of Ethiopia*, shafuffuka 311, 312.) Amma zaluncin papanci

ba da dadewa ba ya zama karkiya mai tsananin azaba har Abisiniyawa suka kudura su karya ta daga wuyansu. Bayan mummunar gwagwarmaya, an kori 'yan Roman daga yankunansu, aka kuma maido da bangaskiyar dā. Ikklisiyoyi suka yi murna saboda 'yancinsu, kuma ba su taɓa mantawa da darasin da suka koya ba game da rufi, da tsattsauran kishin addini, da ikon danniya na Roma. A cikin keɓantacciyar masarautarsu suka gamsu su zauna, ba a san su ba ga sauran kasashen Kiristendam.”

“Majami'un Afirka sun kiyaye Asabar kamar yadda cocin papacy ta kiyaye ta kafin cikakkiyar ridda. Yayin da suke kiyaye rana ta bakwai cikin biyayya ga umarnin Allah, suna kuma nisan tar aiki a ranar Lahadi bisa ga al'adar coci. Da zarar Roma ta sami iko mafi girma, ta tattake Asabarin Allah domin ta daukaka nata; amma majami'un Afirka, da aka boye su kusan shekara dubu, ba su shiga cikin wannan ridda ba. Sa'ad da aka kawo su karkashin mulkin Roma, aka tilasta musu su ajiye na gaskiya su daukaka asabarin karya; amma da zarar sun sake samun 'yancinsu, sai suka koma ga biyayya ga doka ta huɗu.”

“Wadannan tarihin abubuwan da suka faru a dā suna bayyana a fili kiyayyar Roma ga ainihin Asabar da kuma ga wadanda suke kare ta, da kuma hanyoyin da take amfani da su domin ta girmama fa'idar da ita da kanta ta kafa. Maganar Allah tana koyarwa cewa wadannan al'amura za su sake maimaituwa sa'ad da Katolika na Roma da Furotesta za su haɗu domin daukaka Lahadi.

“Annabcin Ru'ya ta Yohanna 13 ya bayyana cewa ikon da dabbar mai kahoni kamar na dan rago take wakilta zai sa 'kasa da mazaunanta' su yi wa papanci sujada—wanda a nan aka wakilta da dabbar da take 'kama da damisa.' Dabbar mai kahoni biyu kuma za ta ce wa 'mazauna kasa su yi wa dabbar gunki;' kuma, kari ga haka, za ta umarci kowa, 'kanana da manya, attajirai da matalauta, 'yantattu da bayi,' su karfi alamar dabbar. Ru'ya ta Yohanna 13:11–16. An nuna cewa Amurka ce ikon da dabbar mai kahoni kamar na dan rago take wakilta, kuma wannan annabci zai cika sa'ad da Amurka za ta tilasta kiyaye Lahadi, wadda Roma take iƙirarin cewa ita ce alamar musamman ta amincewa da fifikonta. Amma a cikin wannan girmamawa ga papanci Amurka ba za ta kasance ita kaɗai ba. Tasirin Roma a cikin kasashen da a dā suka amince da mulkinta har yanzu bai yi nisa da lalacewa gaba daya ba. Kuma annabci ya yi annabcin maido da ikonta. 'Na ga daya daga cikin kawunanta kamar an yi mata rauni har mutuwa; sai kuwa aka warkar da rauninta mai kashewa: dukan duniya kuwa ta yi mamakin dabbar.' Aya ta 3. Cutar da aka yi mata mai kashewa tana nuni ga faɗuwar papanci a shekara ta 1798. Bayan wannan, in ji annabin, 'aka warkar da rauninta mai kashewa: dukan duniya kuwa ta yi mamakin dabbar.' Bulus ya faɗa a sarari cewa 'mutumin zunubi' zai ci gaba har zuwa zuwan Almasihu na biyu. 2 Tasalonikawa 2:3–8. Har zuwa matuƙar karshen zamani zai ci gaba da aikin rufi. Kuma mai bayyana ru'ya ya kuma sanar, yana kuma nufin papanci: 'Dukan mazauna duniya za su yi masa sujada, waɗanda ba a rubuta sunayensu a cikin littafin rai ba.' Ru'ya ta Yohanna 13:8. A cikin Tsohuwar Duniya da Sabuwar Duniya duka, papanci zai karfi girmamawa ta wurin darajar da za a ba wa tsarin Lahadi, wanda yake dogara kaɗai a kan ikon Ikilisiyar Roma.”

“Tun daga tsakiyar karni na goma sha tara, masu nazarin annabci a Amurka sun gabatar wa duniya da wannan shaida. A cikin abubuwan da suke faruwa yanzu ana ganin saurin ci gaba

zuwa ga cikas annabcin. A wajen malamai na Furotesta akwai irin wannan iƙirarin ikon Allah game da kiyaye Lahadi, tare da irin wannan rashin hujjar Nassi, kamar yadda yake a wajen shugabannin Fafaroma waɗanda suka ƙirƙira mu’ujizai domin su cike gurbin umarni daga Allah. Za a maimaita da’awar cewa ana saukar da hukunce-hukuncen Allah a kan mutane saboda karya Asabarin Lahadi; tun tuni ma an riga an fara matsa ta. Kuma wani yunkuri na tilasta kiyaye Lahadi yana samun karbuwa da sauri.”

“Abin al’ajabi ce Ikilisiyar Roma cikin basira da makircinta. Tana iya karanta abin da zai faru. Tana jiran lokacinta, tana ganin cewa majami’un Furotesta suna yi mata girmamawa ta wurin amincewarsu da sabbat na karya kuma suna shirya su tilasta shi ta ainihin hanyoyin da ita kanta ta yi amfani da su a zamanan da suka shuɗe. Waɗanda suke ƙin hasken gaskiya za su nemi taimakon wannan iko mai iƙirarin rashin kuskure domin ɗaukaka wata kafa da ta samo asali daga gare ta. Ba shi da wuya a hasashe yadda za ta gaggauta zuwa taimakon Furotesta a cikin wannan aiki. Wane ne ya fi shugabannin papanci fahimtar yadda za a yi mu’amala da waɗanda suke marasa biyayya ga ikilisiya?”

“Cocin Roman Katolika, tare da dukan rassanta a faɗin duniya, ta zama babbar kungiya guda ɗaya da take ƙarƙashin ikon, kuma aka tsara ta domin bauta wa muradun, kujerar papanci. Miliyoyin mabiya tarayyarta, a kowace ƙasa ta duniya, ana koya musu su ɗauki kansu a matsayin waɗanda suka ɗaure kansu cikin biyayya ga paparoma. Duk irin ƙasarsu ta asali ko gwamnatusu, dole ne su ɗauki ikon coci a matsayin wanda yake sama da kowane iko. Ko da yake suna iya yin rantsuwa suna alƙawarin amincinsu ga ƙasa, duk da haka a bayan wannan akwai alƙawarin biyayya ga Roma, wanda yake sake su daga kowane alƙawari da yake gaba da muradunta.”

“Tarihi yana ba da shaida game da dabara da nacewarta wajen kutsar da kanta cikin al’amuran al’ummai; kuma da zarar ta sami gurbin kafa, sai ta ci gaba da biyan nata muradu, ko da kuwa hakan zai jawo halakar sarakuna da jama’a. A cikin shekara ta 1204, Paparoma Innocent III ya karfo daga Bitrus II, sarkin Arragon, wannan rantsuwa mai ban mamaki: ‘Ni, Bitrus, sarkin Arragonians, ina furta kuma ina alƙawarta in kasance a kowane lokaci mai aminci da biyayya ga ubangijina, Paparoma Innocent, ga magadansa na Katolika, da kuma Cocin Roma, kuma in kiyaye mulkina da aminci cikin biyayyarsa, ina ƙare bangaskiyar Katolika, kuma ina tsananta wa mummunar bidi’a.’—John Dowling, *The History of Romanism*, b. 5, ch. 6, sec.

“55. Wannan ya yi daidai da iƙirarin da ake yi game da ikon shugaban Roman Katolika, ‘cewa ya halatta a gare shi ya tsige sarakunan daular Roma,’ kuma ‘cewa yana iya warware mabiyansa daga biyayyarsu ga azzaluman masu mulki.’—Mosheim, b. 3, cent. 11, pt. 2, ch. 2, sec. 9, note 17.

“Kuma bari a tuna, alfaharin Roma ne cewa ba ta taɓa canzawa. Ka’idojin Gregory VII da Innocent III har yanzu su ne ka’idojin Cocin Katolika ta Roma. Kuma da tana da ikon yin haka, da za ta aiwatar da su yanzu da irin farfi kamar yadda ta yi a ƙarnukan da suka gabata. Furotesta ba su cika sanin abin da suke yi ba sa’ad da suke ba da shawarar karɓar taimakon Roma a aikin ɗaukaka Lahadi. Yayin da suke ƙuduri niyyar cim ma manufarsu, Roma kuma tana nufin ta saƙe kafa ikonta, ta dawo da rinjayenta da ta rasa. Da zarar an kafa ka’idar nan a Amurka cewa coci na iya amfani da ikon gwamnati ko ta mallake shi; cewa ana iya tilasta

kiyaye ibadu ta dokokin farar hula; a takaice, cewa ikon coci da na gwamnati ne za su rinjayi lamiri, to nasarar Roma a wannan kasa tabbatacciya ce.

“Maganar Allah ta yi gargadi game da hadarin da ke tafe; idan aka yi biris da wannan, to duniyar Furotesta za ta gane ainihin manufofin Roma ne kawai sa’ad da ya riga ya yi latti a tsere wa tarkon. Ita tana karuwa cikin iko a hankali ba tare da hayaniya ba. Koyarwarta tana aiwatar da tasirinta a majalisun dokoki, a cikin ikkiliziyoyi, da kuma a cikin zukatan mutane. Tana tara manyan gine-ginenta masu daukaka da karfi, a cikin boyayyun wuraren da za a maimaita tsanantawarta ta da. A boye kuma ba tare da a zarge ta ba tana karfafa rundunoninta domin ciyar da nata manufofi gaba sa’ad da lokaci ya yi mata na kai duka. Dukan abin da take so shi ne wajen da ya fi anfani, kuma wannan an riga an ba ta. Ba da dadewa ba za mu gani kuma za mu ji menene manufar bangaren Roman. Duk wanda zai gaskata kuma ya yi biyayya ga maganar Allah, ta haka zai jawo zargi da tsanantawa a kansa.” The Great Controversy, 563–581.